

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

17. Quid est sentiendum de testibus, & osculis inter solutos, an semper sint mortalia, vel in eis detur parvitas materiae? Et an confricatio leviter partium obscoenarum brutorum, & similium, sit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

clinationem, vel veniales defectus denotent; fieri tamen potest, ut ratione dignitatis personæ, de qua dicuntur, vel quia putantur accipienda pro grauibz vitiis, si in tali casu peccatum mortale.

RESOL. XVI.

An detractiones leues de aliquo possint peruenire ad damnum graue, sicut furta?

Et quid, quando aliquis per plures detractiones leues detrahitis pluribus personis?

Et quid est dicendum, quando detrahitur leuiter fama Petri, qui plures detractiones etiam leues ab aliis passus est, circa eandem materiam leuem; & quid, si circa diuersas materias leues apud eosdem auditores?

Et quid est sciendum, si in prædictis casibus detraçtio Petri sit apud Prælaturam?

Et quid vero, si omnes detractiones leues sint circa diuersas personas & quid apud eosdem auditores? Ex part. 10. tr. 15. & Misc. 5. Ref. 17.

§. 1. **A**D hanc difficultatem morosam, & practicabilem sic Respondet Emin. Cardinalis Lugo de iust. tom. 1. disp. 16. sect. 3. numer. 46. Dubitari potest: An quod dictum est de furante parua sapius eidem, habeat etiam locum in eo, qui sapius detrahit eidem famam in rebus leuibz posse etiam per frequentationem, & repetitionem detractionum circa leuia perueniri ad peccatum mortale cum obligatione graui restituendi. De hoc nihil apud auctores inuenio. Sed consequenter idem cum proportione videtur mihi dicendum: Nam re vera per plures eiusmodi detractiones potest tandem proximus detrimentum graue in fama pati. Pinge enim simul ea omnia de proximo dici quo casu certum videtur, quod possit aliquando grauius lædi proximi fama apud auditores, si de eo plures defectus vel falsos, vel occultos dicas, quorum singuli leuiter famam læderent, plures tamen non leuiter lædunt.

2. Si ergo apud eosdem auditores non simul, sed cum interpolatione eadem dicas, facile vniuentur in eorum mente ea omnia, ut non aliter opinentur de proximo, cui detrahitur, quam si simul eadem audiissent, dixi si apud eosdem auditores dicas, si enim apud diuersos auditores, qui non ea facile communicabunt sibi inuicem dixisse, non videtur esse eadem ratio. Tunc enim apud singulos auditores proximus famam retinetur vel integram, vel ferè integram, atque ad eò non vniuentur leues illæ detractiones ad conficiendum aliquod graue detrimentum in famam. Vnde à fortiori nec esse graue nocuum, si leues illæ detractiones apud diuersos de eodem defectu leui multiplicarentur, quia semper apud singulos, & apud omnes fama leuiter solum maculata retineretur. Ita Lugo, qui ibidem postea §. 1. n. 52. rectè obseruat quid dicendum in materia famæ, quando aliquid per plures detractiones leues detrahit pluribus personis, sed singulis leuiter constat ex prædictis. Nam quoad hoc videtur esse differentia inter detractiones, & furta, quia licet quoad furta sint aliquando domini grauius, & rationabiliter iniuri propter periculum, quod imminet, ne multi ditari velint illo modo furandi leuia à singulis, & hoc modo singulis grauius lædi possint, si ea furta absque graui peccato semper repeti possint, in detractionibus tamen non videtur subesse illud periculum moraliter loquendo. Cum enim ex iis detractionibus non capiatur lucrum quod alliciat homines ad eas procurandas; non timeatur moraliter loquendo tale periculum ex eo quod illæ non prohibeantur sub peccato graui. Vnde quando poenitens eiusmodi detractiones leues confiteretur, nunquam Confessarius interrogat de frequentia de-

tractionum ad iudicandum an perueniant ad materiam grauem propter coniunctionem detrimenti pluribus illati, & inter illos diuisi.

2. Et tandem §. 2. num. 52. optime obseruat quid dicendum sit quando detrahitur leuiter fama Petri, qui plures etiam leues detractiones ab aliis passus est. Si enim omnes illæ detractiones sint circa eandem materiam leuem, certum est, te non peccare grauius, cum per omnes illas non patiar Petrus detrimentum famæ nisi in materia leui. Si verò sint circa diuersas materias leues, sed apud diuersos auctores, qui eos defectus ad inuicem non communicabunt ut possit ex illis resultare tandem vna grauior existimatio contra Petri probitatem, non peccas etiam grauius, quia ad hoc Petrus apud omnes retinet suam famam ferè integram, & solum leuiter læsam. Denique si sint circa diuersas materias, apud eosdem auditores, aliquando poterit mortaliter peccare in illa detractione, v. g. si de eodem Petro apud Prælaturam variè dixerint varios defectus leues, poterit tandem multiplicatis delationibus circa res singulas leues Prælatus concipere aliquod graue de Petro, nempe esse negligentem, relaxatum parum obseruantem, & curantem de disciplina regulari, quæ si falsa sint, grauius læditur eius fama inuita apud Prælaturam.

3. Quare vltimus detractor in hoc casu non est similis ei, qui ponit vltimum furtum leue, sed potius ei qui ponit vltimum vulnus leue, quod propter alia leuia vulnera præcedentia affert mortem Petro, alioquin sine illo vltimo vulnere non morituro. Nam sicut excessus damni, quod vulneratus patitur acceptæ illa vltimo vulnere supra id, quod eo non accepto patiretur, est grauis, nempe ipsa mors; sic excessus damni in fama, quod patitur Petrus posita tua vltima detractione supra id, quod ea non posita non patiretur, est grauis, nempe existimatio Prælati de eius negligentia, & inobseruantia habituali, & frequenti, quam existimationem adhuc non habebat, quare in his circumstantiis detraçtio tua non est censenda leuis, sed grauis, quia ob debilitatem contractam ex aliis lesionibus præcedentibus fama Petri lethaliter vulneratur tali detractione, sicut ob alia priora vulnera leuia accepta homo lethaliter vulneratur vulnere vltimo, & quin leui, ut supra explicuimus, in graui tamen casu contingit. Et hæc omnia docet Cardinalis de Lugo, ubi sup. quæ passim inuenies apud alios auctores; Et quia in praxi quotidiana sunt, illa in vtilitatem lectorum hæc adnotare volui.

RESOL. XVII.

Quid sit sciendum de tactibus, & osculis inter saluatis, an semper sint mortalia, vel in eis decur parua materia?

Et an confricatio leuiter partium obsecrationum brutarum, & similia sit peccatum mortale? Ex part. 3. tr. 1. & Misc. 1. Ref. 90. alias 89.

§. 1. **C**ommunis sententia Doctorum affirmat esse peccatum mortale, tangere immediate alterius viri, aut femine verenda, quia id de se valde prouocat luxuriam, & commouet sensualitatem, & idem de tactibus, quibus quis immediate tangeret verenda propria; excusabuntur autem omnes prædicti tactus à peccato mortali, si fiant ex aliqua necessitate, aut ex leuitate commotionis, & eodem modo excusantur à mortali qui tangeret verenda super vestem, non intenta vlla materia delectatione, quam sit illa quæ prouenit ex communiato. Alij verò tactus ex se, notabiliter commouentes sensualitatem, videntur etiam mortale, sicut oscula.

oscula, & amplexus, eiusmodi autem sunt, si vir tangat cetera, vel ybera femina: alij vero tactus leuiter commouent sensualitatem, & hi excusantur a mortali, vt si vir tangat digitum, vel manum feminae; similiter, & conficere partes oblectans brutorum, non videtur committere mortale, Et haec omnia docet Iacobus Granado Societatis Iesu in 1. 2. D. Thomae contr. 6. tr. 4. disp. 7. n. 5. & 6. & alij penes ipsum.

2. Vnde ex his secundum aliquos excusantur a mortali, qui iocis causa inter natandum arripunt inter se pudenda, vel leuiter tangunt nates, quia ait Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 9. disp. 46. num. 12. in tali casu deficit animus libidinosus, nec tanta versatur indecentia, & inhonestas, ac inter personas diuersi sexus & secundum Granado ubi supra, haec omnia efficiuntur breuiter ex leuitate animi; vnde Filliucius tom. 2. tract. 30. cap. 9. num. 200. sic asserit. Non facile damnarem eum, qui simpliciter tantum tactu secretiores alterius partes in transitu tangeret.

3. Sed aliquibus magis placet sententia Francisci Syluii in 2. 2. D. Thomae, quest. 154. art. 4. concl. 3. vbi ita ait. Quamuis si vir viri, aut feminae partes inhonestas tangat ob delectationem, mortale peccatum sit, si tamen ex leuitate facerent, vel ioco, abique vilo periculo delectationis, aut motus carnalis, verisimile esse quod solum peccarent venialiter opinatur Sanchez. Quod putamus admitti posse, si valde breuiter, & quasi per transennam hoc fieret; non autem si omnino deliberate, quia talis leuitas, & iocus deliberatus est nimis turpis, & periculosus. Ita Syluius Sed in his materiis caute procedendum est, & ideo omnia supradicta fuge, & deuita; nec in his materiis, vt supra probatum est, admittenda est paruitas materiae.

RESOL. XVIII.

An in rebus venereis detur paruitas materiae? Ex part. 3. tr. 5. & Misc. 1. Resol.

§. 1. Affirmatiue respondet Sanchez de matrim. lib. 9. disp. 46. n. 27. & 40. Zanardus in diu. Confessi. part. 2. de sacram. matrim. cap. 41. q. 28. & Salas in part. 2. disp. 6. sect. 21. n. 149. quia, ait ille, cur ceteris praecipis detur paruitas materiae, & non in hoc? Hanc etiam sententiam docet Villalobos in sum. ma. 1. 0. 2. tr. 40. dub. 9. n. 3. vbi sic asserit. [Tambien se ha de advertir que se puede hallar en este pecado paruidad de materia como en otros, quales son los tocamientos leues, como de la mano de vna mulgery del pie, con torcerle los dedos, o pisarle el pie, como dizen Nauarro, y Cayetano, no obitante que algunos no admitten a qui paruidad de materia.] Ita ille Vide etiam Seraphium Freitam in addit. ad tract. de Confessi. fol. 1. cit. q. 7. n. 3. & Sanctum in selectis, disp. 11 n. 22 & hanc sententiam speculatiue esse probabilem, docuit Maldetrus in part. 2. q. 74. art. 10.

2. Verum his non obstantibus prorsus negatiuam sententiam sustinendam esse puto, quam tueretur Tannerus in part. 2. disp. 4. 7. 8. dub. 6. n. 109. Castus Palaus in opere morali, tom. 1. tract. 1. disp. 2. punct. 19. §. 2. n. 4. Basilius Pontius de matrim. lib. 10. cap. 16. §. 2. num. 8. Lessius lib. 4. cap. 3. dub. 5. num. 109. Rebellius part. 2. lib. 3. q. 19. sect. 3. & hanc sententiam docendam a Theologis Societatis Iesu viderent Claudius Aquina die 24. Aprilis 1612. Probat hanc sententiam Rebellius, quia cum nulla sit tam exigua fornicatio, quin sit peccatum mortale, & delectatio sortiatum mortem actus, videtur omnis delectatio morosa in ista materia esse mortalis. Deinde omnis delectatio venerea, secundum Galenum, est inchoatio quaedam pollutionis, itaque sicuti inchoatus actus pollutionis est mor-

alis, ita etiam quaecumque eiusmodi delectatio. Et ideo Sanchez in summ. tom. 2. lib. 5. cap. 6. num. 12. de contraria sententia se retractauit. Non datur igitur in rebus venereis paruitas materiae, & contrarium asserere puto periculo sum esse.

RESOL. XIX.

An in rebus venereis detur paruitas materiae? Ex part. 5. tr. 5. Resol.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet nouissime Iacobus Marchantius in 99. pastoral. ad De- cal. 1. 6. q. 2. vbi sic ait. Oscula etiam iudicantur mortalia, licet quis non intendat copulam, nec in ea delectetur, sed solum illam voluptatem carnalem, & sensibilem, quae ex osculo oritur, querat, non intendendo vltiorem. Haec est communior, & tutior sententia. Altera tamen, quae dicit solum esse venialia, si absit periculum consensus vltioris, & periculum pollutionis, non videtur improbabilis: hanc tenet Martinus de Magistris, & aliqui recentiores, in eamque inclinatur Nauarro, de penit. d. 1. cap. si cur in fine, atque rationes huius sententiae prosequitur fuse Lessius lib. 4. c. 3. dub. 8. Certè difficile planè est Confessariis peccati mortalis mox condemnare iuuenes nobiles, & procos, quos passim reperies aliquibus osculis vti erga procas, aut puellas, quos visitant, nec sibi hi, vel haec formant conscientiam grauis peccati, licet aliquam inde voluptatem perceperint, vel quaesierint, modò si nulla interuenerit voluntas alicuius contactus impudici, vel periculum actus, aut consensus vltioris. Difficile etiam est denegare eis absolutionem sacramentalem, si à similibus osculis abstinere noluerint, cum asserant impossibile mortaliter esse, vt non intercurrant quandoque oscula cum aliqua voluptate, eo quod deceat ipsos conuersari inter puellas ad ambienda matrimonia, & honestas recreationes, & familiaria colloquia eis exhibere. Ratio igitur, cur non videantur statim peccati mortalis condemnandi, est, quia voluptas illa ex osculo captata videtur spectare ad paruitatem materiae in hoc genere peccati, & solum remotè disponere ad voluptatem mortalem, quae in concubitu carnali est; sic ergo voluptas illa venialis censeri potest, sicut quae remotè disponunt ad alia peccata mortalia, solum in genere peccati venialis censentur, v. g. litigium disponit ad homicidium, haustus immoratus ad ebrietatem, non tamen mox sunt peccata mortalia. Quapropter etiam voluptas illa inter sponsas & sponsos non censetur peccatum, si sint sine periculo pollutionis, quia nimirum remotè solum disponit ad actum principalem coniugij: ratione verò sponsalium ius eis ad illa competit, quae sunt solum dispositio, & preparatio ad matrimonium. Itaque in aliis, quam sponsis, iudicabitur voluptas illa exigua, sicque venialis, nisi cum magno libidinis ardore sit coniuncta. Vnde aduerto multos, qui peccati mortalis condemnantur sic loqui qui osculis vacant libidinosè. Ita loquitur Caietanus, Armilla, & alij: idè que videntur loqui de replicatis osculis, & cum mora & ardore libidinis datis. Hucusque Marchantius, qui etiam infra in Corollar. c. 3. sic asserit. Octauus casus est de osculis inter iuuenulos, & iuuenulas, ex quibus aliqua sensualis delectatio impura oritur, Atque de his iam dictum est; si fiant cum ardore, & mora, puta replicatis diu in ore osculis ob periculum morale, mortalem ordinariè culpam asserre. Si verò in transitu fiat osculum, cui vix inhaeret, licet voluptas, seu delectatio aliqua capretur, posse secundum opinionem multorum veniale id iudicari ob paruitatem materiae. Item quidam haec negant vocari libidinosà oscula quae passim à Summistis condemnantur peccati mortalis, illa enim solum inter li-

Sup. hoc in duabus precedentibus res. & in aliarum primarum annotationum.